नेपाल राजपत्र

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५६) काठमाडौं, चैत ११ गते, २०६३ साल (अतिरिक्तांक ६४(घ)

भाग ३

नेपाल सरकार

सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको

सूचना

खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३

विकास समिति ऐन, २०१३ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको आदेश जारी गरेको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस आदेशको नाम "खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३" रहेको छ ।

(२) यो आदेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आदेशमा, -

(क) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति सम्झनु पर्छ ।

(ख) "खप्तड क्षेत्र" भन्नाले डोटी, बझाङ्ग, बाजुरा र अछाम जिल्लाको चौसिमामा रहेको खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जभित्र अवस्थित धार्मिक क्षेत्र - खप्तड आश्रम, त्रिवेणी, सहस्त्र लिङ्ग, खडुली-दुदुली, माईको स्थान, खापर मष्टामाण्डु, खापर दह, नागढुङ्गा, भीम ढुङ्गा र डाँफेकोट समेतका क्षेत्रहरु तथा वरपरका मध्यवर्ती क्षेत्र सम्झनुपर्छ ।

(ग) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(घ) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष र सदस्य-सचिव समेतलाई जनाउँछ ।

(ङ) "कार्यकारी निर्देशक" भन्नाले दफा ६ बमोजिमको कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(च) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस आदेश अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. **समितिको गठन** : (१) खप्तड क्षेत्रको प्राकृतिक, वातावरणीय, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय पक्षको संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन गर्नका लागि खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति नामको एउटा समिति गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन् :-

(क) नेपाल सरकारले तोकेको व्यक्ति - अध्यक्ष

(ख) डोटी, बाजुरा, बझाङ र अछाम जिल्लाका जिल्ला विकास समितिका सभापतिहरु - सदस्य

(ग) प्रतिनिधि, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय - सदस्य

(घ) संरक्षण अधिकृत, खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज - सदस्य

(ङ) खप्तड क्षेत्रको विकासमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउँदै आएका व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको सातजना व्यक्तिहरु - सदस्य

(च) कार्यकारी निर्देशक - सदस्य-सचिव

(३) समितिमा डोटी, बाजुरा, बझाङ र अछाम जिल्लाबाट व्यबस्थापिका-ससदमा प्रतिनिधित्व गर्ने सदस्यहरुलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(४) अध्यक्ष तथा मनोनीत सदस्यहरूको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

४. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार** : (१) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) खप्तड क्षेत्रको प्राकृतिक सम्पदा तथा वातावरणको संरक्षण गर्ने, गराउने,

(ख) खप्तड क्षेत्रलाई धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय दृष्टिकोणले उपयोगिताको आधारमा धार्मिक क्षेत्र, सांस्कृतिक क्षेत्र, पर्यटकीय क्षेत्र तोकी तद्नुसार यस क्षेत्रको विकासको लागि योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ग) खप्तड क्षेत्र र सोको वरपर क्षेत्रका बासिन्दाहरुको दैनिक जीविकोपार्जनको लागि रोजगारी सृजना तथा सीपमूलक घरेलु उद्योग सञ्चालन गर्न खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा त्यस क्षेत्रको प्राकृतिक तथा जैविक विविधतामा प्रतिकुल असर नपर्ने गरी त्यस क्षेत्रका स्रोत र साधनको परिचालन गरी उनीहरुको आर्थिक तथा सामाजिक विकास गराउने,

(घ) खप्तड आश्रमसँग प्रत्यक्ष वा परोक्ष रुपमा सम्बन्धित रहेका कुटी (ऋषि आश्रम), खप्तड बाबाको जीवनयापन, साधना र दिनचर्याका क्रममा प्रयोग गरेका सरसामान तथा अन्य चीज वस्तुहरू ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वको रुपमा संरक्षण र सम्बर्द्धन र प्रदर्शन गर्ने, गराउने,

(ङ) खप्तड बाबाका कृतिहरु, पाण्डुलिपि, पुस्तक तथा लेखहरु सङ्कलन, प्रकाशन, संरक्षण तथा प्रदर्शन गर्न सहयोग पुऱ्याउने,

(च) खप्तड बाबा ऋषि आश्रम तथा वरपरको क्षेत्रमा यज्ञ मण्डप, धर्मशाला, संस्कृत पाठशाला तथा वेद विद्याश्रम स्थापना गराउने र त्यहाँ वेद वेदान्त, रुद्रि, होम, पुराण जस्ता धार्मिक कार्य गर्ने, गराउने,

(छ) खप्तड बाबाको सालिक बनाउने,

(ज) खप्तड क्षेत्रमा सरकारी तथा गैरसरकारीस्तरबाट सञ्चालन गरिने विभिन्न कार्यक्रमहरुमा समन्वय कायम गराउने,

(झ) तीर्थयात्री तथा पर्यटकहरुको खाने बस्ने सुविधाको लागि पहाडी जनजीवन र संस्कृति झल्कने किसिमको ठाउँ ठाउँमा विश्राम गृह (रिजोर्ट), लज आदिको व्यवस्था गर्ने, गराउने,

(ञ) खप्तड बाबा ऋषि आश्रमको महत्व दर्शाउन राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सम्मेलन, गोष्ठी तथा प्रदर्शनको आयोजना गर्ने,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ट) खप्तड क्षेत्रको विकास योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकार, विदेशी मित्रराष्ट्र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था र दातृ संस्थाहरुसँग नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई आवश्यक समन्वय तथा सम्पर्क कायम गरी सम्बर्द्धन गर्ने,

(ठ) धार्मिक, आध्यात्मिक तथा स्वस्थ्य पर्यटन प्रर्वद्धन गर्ने,

(ड) खप्तड क्षेत्रलाई मादक पदार्थ र पशुपक्षी वली निषेधित क्षेत्र घोषित गर्ने,

(ढ) समितिको उदेश्य पुर्तिको लागि आवश्यक अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम काम गर्दा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ तथा अन्य प्रचलित कानूनको अधीनमा रही कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

५. **समितिको बैठक सम्वन्धी कार्यबिधि** : (१) समितिको बैठक बर्षमा कम्तीमा चारपटक बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) समितिको बैठक बस्ने सूचना समितिको सदस्य सचिवले बैठक बस्नुभन्द्न कम्तीमा पन्ध्र दिन अगावै सदस्यहरुलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको वैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा समितिका सदस्यहरुले आफूहर मध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(६) समितिको वैठकमा वहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(७) समितिको निर्णय समितिका सदस्य सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

(८) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. **कार्यकारी निर्देशक** : (१) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रुपमा काम गर्न एकजना कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।

(२) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट विज्ञान, वाणिज्य शास्त्र, व्यवस्थापन, पर्यटन व्यबस्थापन, अर्थशास्त्र, प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन, ग्रामिण विकास सम्वन्धी विषयमा कम्तीमा स्नातक गरेको व्यक्तिलाई नेपाल सरकारले कार्यकारी निर्देशकको पदमा नियुक्ति गर्नेछ ।

(३) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि चार बर्षको हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यकारी निर्देशकले पद अनुरुप काम नगरेमा नेपाल सरकारले निजलाई जनुसुकै वखत कार्यकारी निर्देशकको पदवाट हटाउन सक्नेछ । तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

(५) कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त तथा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ र त्यसरी नतोकिए सम्म नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

७. **समितिका कर्मचारी** : (१) समितिमा आवश्यक संख्यामा कर्मचारीहरू रहनेछन् ।

(२) समितिका कर्मचारीहरूको नियुक्ति, पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाको शर्तहरु तोकिए बमोजिम हुनेछन् ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कर्मचारी नियुक्ति गर्ने सम्वन्धमा दरवन्दी सृजना वा थप गर्दा वा सचिवालय स्थापना जस्ता आर्थिक दायित्व पर्ने बिषयमा निर्णय गर्दा समितिले नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

८. **समितिको कोष** : (१) समितिको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरू रहनेछन् :-

(क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,

(ख) कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट चन्दा वा सहायता स्वरूप प्राप्त गरेको रकम,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, विदेशी सरकार वा व्यक्तिबाट ऋण वा अनुदान स्वरुप प्राप्त रकम,

(घ) समितिले उपलब्ध गराएको कुनै सेवा वापत प्राप्त रकम, वा

(ङ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु अघि समितिले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) समितिले उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा रहने रकम नेपाल भित्रको कुनै बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(४) समितिको नामबाट गरिने सबै खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(५) समितिको खाता समितिको सदस्य-सचिव र समितिले तोकेको लेखा सम्बन्धी ज्ञान भएको कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ ।

९. **लेखा र लेखा परीक्षण** :(१) समितिको आय-व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाचाँ बमोजिम राखिनेछ ।

(२) समितिको अन्तिम लेखा परीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) नेपाल सरकारले समितिको आय-व्ययको लेखा, तत् सम्बन्धी कागजात र अन्य नगदी वा जिन्सी जुनसुकै बखत जाँच्न वा जाँच्न लगाउन सक्नेछ ।

१०. **उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्ने** : (१) समितिले यो आदेश बमोजिम आफूले गर्नु पर्ने काम सुचारु रुपले गर्न, गराउनको निमित्त आवश्यकतानुसार उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने उपसमिति वा कार्य टोलीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. **बैठक भत्ता** : समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरुले समितिको बैठकमा भाग लिए वापत तोकिए बमोजिमको वैठक भत्ता पाउनेछन् ।

१२. **निर्देशन दिन सक्ने** : नेपाल सरकारले समितिद्वारा गरिने काम कारवाहीको सम्वन्धमा समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१३. **अधिकार प्रत्यायोजन** : समितिले यस आदेश बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार अध्यक्ष, सदस्य वा सदस्यसचिवलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१४. **नेपाल सरकारसंग सम्पर्क** : समितिले आफ्नो काम कारवाहीको सिलसिलामा नेपाल सरकारसंग सम्पर्क राख्नुपर्दा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

१५. **समितिको कार्यालय** : समितिको मुख्य कार्यालय खप्तड क्षेत्रमा रहनेछ ।

१६. **नियम बनाउने अधिकार** : समितिले यस आदेशको उद्देश्य पूर्तिको लागि आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो नियम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।

१७ **खारेजी र बचाउ** : (१) नेपाल राजपत्रको खण्ड ४६, संख्या ३६, मिति २०५३।९।८ मा प्रकाशित खप्तड क्षेत्र पर्यटन समिति सम्बन्धी सूचना खारेज गरिएको छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले गरेको काम कारवाही यसै समितिबाट भए गरेको मानिनेछ ।

आज्ञाले,
माधवप्रसाद घिमिरे
नेपाल सरकारको सचिव

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित । मूल्य रु. ५।–
गो.ह.द.नं. १६।०६२।६३

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।